

(Az Akadémia történeti arcképcsarnoka és 1. emeleti helyiségeiben látható arcképek és mellszobrok nyugodt szemlélete igazolja, hogy ezek a külsőségek is hatással vannak az ábrázolt személyekről alkotott jellegzetes fogalmunkra).

Arra a kérdésre, hogy mindennek mi köze van a pedagógiához, helyesebben a neveléshez, a következőkben igyekszünk felelni. Maga a szerzőmutat »esetei« során rá a belőlük kiáradó két elvi jelentőségű tételre: a) a testnek és részeinek külső megnyilatkozásai az életkorral párhuzamosan és a külső körülmények befolyása alatt állandóan változnak, fejlődnek; b) e megnyilatkozások megfigyelése két irányban történhetik: önmagunkon és másokon. Mindkét elv ráeszmélteti a közönyös nevelőt az idevágó megfigyeléseknek pedagógiai fontosságára önmagával és a tanulóifjúsággal szemben. Az iskolai élet azonban még egy harmadik megfigyelési lehetőséget vet fel, amely elől nem szabad elzárkózni. Mert ne feledjük: a dobogóról csak egy szempár igyekszik 60 és több tanulót felölelni, ezek részéről pedig ugyanennyi szempár szegeződik a tanító személyére, azt kitartással figyeli, kutatja, bírálja és e szerint értékeli. Erről, sajnos, kevesen vesznek tudomást, még kevesebben számolnak vele.

E munkával kapcsolatban megemlítjük, hogy *Deutsch Ernő* budapesti orvos 1938 december havában a Magyar Háziasszonyok Gazdasági Egyesületében vetített képek kíséretében előadást tartott a testalkat és jellem összefüggéséről. Számos példán kimutatta, hogy valamennyi népben és fajban három főtípus alakult ki: a szikár értelmi ember, a kerekded kedélyember és az esztetikai-izmos cselekvő és akaratember. Majd utalt a hormonoknak és vitaminoknak a testi és lelki állapotra való befolyására.

— m —

David F. Anderson: Practical Problems in Teaching Method. University of London Press, 1939. XIX+156 lap.

A szerző hosszabb ideig működött kínai tanítóképzőkben. Onnan hozta magával hazájába, Skóciába, az e könyvben foglalt 17 gyakorlati tanítási tervezetet: 6 angol irodalmi és nyelvi, 2 történelmi, 3 földrajzi, 2 természet-tani, 3 mennyiségtani, 1 zenei tárgyú. A felső népiskola tanulóit tartja szem előtt: mindenütt közli a tanulók létszámát (20—40) és korát (11—14 évesek).

Munkájának céljáról és felhasználásáról így nyilatkozik: Megkíséreltem a következő kérdésnek új megoldását: »Hogyan képezhetjük ki a tanítóképzők jelöltjeit legjobban a tanítás technikájában, gyakorlatában?« Ezt a könyv alcíme így fogalmazza: »Alkalmi tanulmányok a felsőnépiskolai módszer tanítására«. Erre rendszerint három eljárás szolgál: a) a módszer-ről tartott előadások sorozata, b) gyakorlati tanítás, c) a tanítás megfigyelése, megbeszélése. A szerző sorra elemezi, méltatja, egybevetés útján mérle-geli ezeket az eljárásokat s megállapítja viszonylagos előnyeiket és hátrányaikat. Végül mind a három eljárás kombinálásából és előnyeik összesítéséből egy (új?) úgynevezett elemző, boncoló módszert (*dissection method*) tár elénk, amelyben az elmélet (nyomtatott leckék), a gyakorlat

(élő leckék) és a megfigyelés (utólagos megbeszélés, bírálat) egyaránt szóhoz jut. Itt kínálik részünkről is néhány igénytelen megjegyzés. A szerző közölte mintatanítások túlságosan elaprózva a tanár és tanuló között folyamatosan le kérdések és feleletek alakjában. Köztudomású és a tapasztalat is igazolja, hogy a nyomtatott (holt) tervezet és eleven (élő) tanítás között a dolog természeténél fogva kisebb-nagyobb eltérések mutatkoznak. A szerző továbbá nem szemlélteti eléggé, bár hallgatag követi, a nálunk bevált négyes tagolást: *Előkészítés, célkitűzés, megértés és megerősítés*. A »kérdések és gyakorlatok« is részben túlságos követelményeket támasztanak a jelöltek pedagógiai és didaktikai képzettségével szemben. Néhány alkalmas szemléltető eszköznek, képeknek hiányát is éreztük (pl. a természettani tételnél, a földrajziaknál a tanulók térképeire támaszkodik).

Mindezek a lényegét illetőleg nem csorbítják a szerző érdemét és munkájának értékét. Akik az angol nyelvben jártasak, haszonnal forgathatják és nem egy tanulságot meríthetnek belőle a magyar tanítóképzés számára.

— m —

Edwin Sahlinger: Deutsche Unterrichtssprache. Bratislava — Trencin, 1937. 181.

Ennek a meglehetősen sovány füzetnek célját szerzőnk az alcímben így határozza meg: »segédkönyvecske a nem-német iskolákban folyó német nyelvtanításra«. Az előszóban kíváncsnak jelzi egy rokon cseh kiadvány elkészítését nem-cseh iskolák számára. A szerző tehát igen helyesen azt ajánlja, hogy a nyelvtanításban már kezdettől fogva az illető idegen nyelvet használjuk. Ezt az eljárást a magyar középiskolában okkal-móddal már évek óta alkalmazzák, külön bevált kiadványok (Beszédgyakorlatok) is rendelkezésünkre állanak, úgyhogy behozatalra nem szorulunk. Legkevésebbé erre a füzetre, amelynek alapvető hibája van. Az anyag felosztása főcímek szerint és közbeeső vezérszavakkal: tanterem, tanuló, tanítás, segédeszközök, nyelvtanulás, iskolán kívüli tevékenységek — még elfogadható, de annál súlyosabb kifogás illeti az eredeti szövegek és közmondások túltengő alkalmazását. A szerző valósággal kéjeleg ebben, miközben megfedkezik róla, hogy a kezdő nyelvtanításban a legközelebb eső, szinte kézzelfogható anyagra van szükség, az *izmusok* és ritkább eredeti kifejezések ellenben azoknak valók, akik a nyelvben már jártasak. Ime a hömpölygő tömegből izelítőül csak néhány példa: *Die Tinte wittert aus* (3), *Drückeberger* (3), *Seien Sie nicht so stürmisch* (3), *Unschuldslamm* (4), *Tafeljetzen* (5), *Schmalhans Küchenmeister* (6), *ums Ohr hauen, hinteres Licht führen* (7). *Sie glauben wohl, wir sind im Kaffeehaus* (8). Bei dieser *Lausbüherei* haben Sie sicher auch die *Hand im Spiel* gehabt (8) stb.

Helyenként politizál, sőt pedagogizál. Hogy mekkora sikerrel és izléssel, mutatják a következő szemelvények: *Sprechen Sie, wie Ihnen der Schnabel gewachsen ist* (7), *Seien Sie nicht so vorlaut, frech* (7), *Das können Sie Ihrer Grossmutter, der alten Blaschkin, erzählen, nicht mir* (7), *Im Anfang greifen Sie zur deutschen Schullektüre des Staatsverlages* (10), *Sie scheinen heute wie auf glühenden Kohlen zu sitzen* (12). *Mit Ach und Krach sind Sie durchgekommen, durchgerutscht* (14) stb.

De minek folytatssuk?!

— m —